

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Охорона праці в галузі

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи
з дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів денної форми
навчання спеціальності «Комп'ютерна інженерія» та
«Комп'ютерні науки».

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Охорона праці в галузі

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи
з дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів денної форми
навчання спеціальності «Комп'ютерна інженерія» та
«Комп'ютерні науки».

Затверджено
на засіданні Кафедри
кібербезпеки та програмного
забезпечення, протокол №1
від 28.09.2019

Охорона праці в галузі. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи для студентів денної форми навчання спеціальності «Комп'ютерна інженерія» та «Комп'ютерні науки». – Кропивницький: ЦНТУ, 2019. – 12 с.

Дані методичні рекомендації містять завдання для самостійної роботи студентів денної форми навчання, що навчаються на технічних спеціальностях, пов'язаних з проектуванням та програмуванням комп'ютерних систем та мереж, для поглиблення знань з дисципліни «Охорона праці в галузі».

Укладачі: Горбачова Г.П., викладач; Оришака О.В., канд. техн. наук, доцент.

Рецензент: Бевз О.В., канд. техн. наук, доцент

ЗМІСТ

Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
Самостійна та індивідуальна робота студента.....	6
Завдання для самостійної роботи.....	8
Рекомендована література.....	10

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни “Охорона праці в галузі” – одержання студентами як теоретичних так і практичних знань, необхідних для творчого рішення питань зв’язаних з опрацюванням і вибором технології і устаткування, які виключають або доводять до мінімуму виробничий травматизм і фахове захворювання, а також забезпечують охорону навколишнього середовища. Вивчення дисципліни передбачає вивчення основних і додаткових засобів захисту працюючих від впливу найбільш широко поширених на виробництві шкідливостей і небезпек, вимог до промислової санітарії і техніки безпеки до устаткування і технологічних процесів, загальні вимоги до пристрою підприємств і цехів.

Крім того, студенти повинні вивчити джерела забруднення навколишнього середовища в умовах конкретного виробництва і освоїти методику розробки нормативів гранично допустимих і тимчасово-узгоджених викидів шкідливих речовин підприємствами.

Студент повинен уміти :

- оцінити динаміку ефективності функціонування СУОП, обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення СУОП;
- визначати вимоги норм, вимірювати і розраховувати фактичні величини виробничих небезпек і шкідливості, шляхи зниження їх від’ємного впливу на працюючих;
- організувати розслідування нещасного випадку на виробництві;
- визначати коефіцієнти частоти і тяжкості травматизму, напрями робіт та заходи щодо профілактики виробничого травматизму;
- проводити атестацію робочих місць відповідно до встановленої методики, визначати оптимальні рішення по поліпшенню умов праці;
- оцінити безпечність технологічного обладнання та виробничих процесів за окремими чинниками;
- оцінювати виробничі чинники забруднення навколишнього середовища, визначати необхідні заходи по її захисту.

Самостійна та індивідуальна робота студента

Загальні засади організації самостійної роботи студентів

1. Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи.

2. СРС є важливою складовою навчального процесу, що впливає на глибину та стійкість набутих знань і навичок, що допомагають творчо застосовувати їх в майбутній професійній діяльності.

3. Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

В ході самостійної роботи студент має перетворитися в активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

4. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента з дисципліни **«Охорона праці в галузі»** визначається навчальним планом. Зміст самостійної роботи студента з дисципліни визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

5. Самостійна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками та навчальними посібниками, конспектами лекцій, методичними вказівками, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою тощо.

Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна література.

6. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується при проведенні навчальних занять.

6.1. Перелік видів самостійної роботи студентів наведено в таблиці 1.

6.2. При оцінюванні самостійної роботи студента за основу беруться повнота і правильність виконання завдань. Крім того враховується здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати, уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- визначати вимоги норм, вимірювати і розраховувати фактичні величини виробничих небезпек і шкідливості, шляхи зниження їх від'ємного впливу на працюючих;

Завдання для самостійної роботи

Таблиця 1

№	Тема самостійної роботи	Рекомендована література	Кількість годин	Форми контролю та звітності
I. Підготовка доповідей, рефератів				
1.	1.1.Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. 1.2. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників». 1.3. Роль Організація об'єднаних націй, Всесвітня організація охорони здоров'я, Міжнародна агенція з атомної енергії, Міжнародної організації праці у забезпеченні безпечних і здорових умов праці.	[18,34,35,36]	2	Реферат
2.	2.1. Показчик нормативно – правових актів з питань охорони праці. 2.2. Основні положення Закону України «Про охорону праці». 2.3. Загальні положення Кодексу законів про працю України.	[1,2,10,17,20,26,]		Реферат
3.	3.1. Функціонування та побудова СУОП в організації. 3.2. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. 3.3. Розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. 3.4. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану. 3.5. Інтегровані системи менеджменту в галузі	[1,14,16,22,31,32]		Доповідь.

	охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні та організаційні особливості. 3.6. Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування			
4.	4.1. Розслідування інцидентів та невідповідностей. 4.2. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру. 4.3. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. 4.4. Розподіл травм за ступенем тяжкості. 4.5. Методи дослідження виробничого травматизму. 4.6. Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.	[1,6,9,19,24,]		Доповідь
5.	5.1. Класифікація небезпечних і шкідливих факторів, що впливають на працівника під час діяльності. 5.2. Розлади здоров'я, що формуються під час роботи з ПЕОМ. 5.3. Напруженість праці., емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність. 5.4. Аналіз системи людина – комп'ютер – середовище 5.5. Організація робочого простору при роботі на ВТД ПЕОМ та ЕОМ. 5.6. Медичні профілактичні заходи щодо збереження здоров'я та підвищення працездатності користувачів комп'ютерів:	[17,23,25,27,28,29,33]		Реферат.

6.	6.1. Наукова база охорони праці. 6.2. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці. 6.3. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. 6.4. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.	[21,24,31]		Реферат
7.	Державний пожежний нагляд. 7.2. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання. 7.3. Пожежна сигналізація і зв'язок. 7.4. Протипожежне водопостачання. 7.5. Первинні засоби пожежегасіння..	[4,7,19,20,25]		Реферат
8.	8.1. Органи державного нагляду за охороною праці. 8.2. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці. 8.3. Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.	[1,7,11,12,15,18,]		Доповідь
9.	9.1. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. 9.2. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. 9.3. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків.	[1,6,17,24]		Доповідь

- визначати коефіцієнти частоти і тяжкості травматизму, напрями робіт та заходи щодо профілактики виробничого травматизму встановлювати різницю між причинами і наслідками;

- аналізувати, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень;

7. З урахуванням змісту, цілей та завдань, що вирішуються в процесі виконання різних форм СРС, можна виділити три види самостійної роботи з дисципліни **«Охорона праці в галузі»**:

I вид – самостійна робота, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять;

II вид – пошуково-аналітична робота;

III вид – наукова робота;

8. Самостійна робота з дисципліни **«Охорона праці в галузі»** для студентів включає:

- підготовку рефератів, доповідей;

- оцінка умов праці та проведення розслідування нещасних випадків на виробництві.

9. Індивідуальні завдання є однією з форм самостійної роботи студентів, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. У тих випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися кілька студентів.

Рекомендована література

1. Закон України «Про охорону праці
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
8. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».
10. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
11. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
12. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
13. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
14. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
15. НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.
16. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.
17. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
18. Протоєрейський О. С., Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.
19. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
20. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
21. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.
22. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
23. Новокатіян О.О. Охорона праці користувачів відіодисплейних терміналів.

24. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
25. Жидецький В.Ц. Охорона праці користувачів
26. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
27. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65
28. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
29. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация».
30. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.
31. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
32. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.

33. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.
34. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
35. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
36. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
37. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.